У К Р А Ї Н А

ОБЛІКОВА КАРТКА

об'єкта культурної спадщини

Комплекс споруд собору Св. Миколая (Собор Св. Миколая. Дзвіниця. Монастирські келії)

(найменування об'єкта)

вид	тип	категорія обліку
архітектури та містобудування	комплекс споруд	пам'ятка національного значення

1. Дата створення об'єкта:

XVI-XVIII ст.

2. Місцезнаходження об'єкта:

Тернопільська обл., м. Кременець вул. Шевченка, 53, 55, 57.

3. Охоронний № пам'ятки:

№ 668

4. Дати і № рішень, відповідно до яких об'єкт узято на державний облік та визначено категорію пам'ятки

Постанова Ради Міністрів УРСР № 970 від 24 серпня 1963 р.

5. Функціональне використання:

сучасне використання	первісне призначення	інші (протягом часу існування об'єкта)
Собор – храм для богослужіння; келії – житлові, навчально-виховні приміщення.	Костел монастиря францисканців; келії – монастирські примішення.	Собор – храм для богослужіння; келії – житлові приміщення.

6. Стислий опис об'єкта:

Розташування	Ансамбль знаходиться в історичному середмісті і формує східну сторону колишньої Ринкової площі міста. Розміщений на схід від головної вуличної артерії і є основним компонентом забудови міста. Собор з надбрамною дзвіницею становить одну з домінант архітектурного ансамблю, а також довколишньої міської забудови.
Характеристика об'єкта	За типологією – споруди сакрального ансамблю. Собор і дзвіниця становлять його акцентуючі ланки .

	Габаритні розміри: Собор – 39 х 24 м, висота – 14 м. Загальна площа примішень собору - 782,5 кв. м. Дзвіниця - 7,5 х 7,5, висота – 20,7 м. Келії – 25,5 х 35 м. **Собор**: Тринавна базиліка, мурована, отинькована, на підвалах, з гранчастим вівтарним об'ємом, прямокутним в плані притвором, прямокутною захристією з північного боку апсиди та квадратною в плані купольною каплицею на південному фасаді. Дах центральної нави – двосхилий, увінчаний мініатюрною маківкою над вівтарем і, цибулястої форми, невеликим куполом на високому глухому барабані. Дах каплиці – чотирисхилий увінчаний ліхтарем в ренесансному стилі. Бічні нави, нижчі від центральної, накриті односхилими дахами. Головний фасад оформлений пілястрами і лопатками, завершений трикутним фронтоном, який оточений профільованим карнизом з круглим вікном по центрі. На головній осі фасаду розташований прямокутний портал з завершенням над яким - півциркульне вікно. Бічні входи з прямокутними прорізами оформлені псевдопілястрами, увінчані трикутними причілками з окулюсами. Дверні прорізи і вікна мають фігурне обрамлення і оздоблені замками Центральна нава перекрита хрещатим склепінням, бічні - півциркульним з розпалубками, вівтар – півциркульним і зімкнутим з розпалубками склепіннями. Проходи з боку головної нави оформлені порталами. В південній каплиці знаходиться Володимирський приділ, у північній – приділ св.Онуфрія. В соборі є два іконостаси. Головний чотириярусний іконостас майстерного професійного виконання кінця XIX ст. і придільний – першої пол. XIX ст. Стінопис виконаний художниками-академістами XIX/XX ст. Перед костелом, з боку головного фасаду, в шести метрах від нього, розташована **Дзвіниця**, збудована за проектом архітектора П. Гіжицького в стилі бароко. Будівля дзвіниці, прямокутна в плані, з двома бічними ризалітами, які на рівні першого ярусу накриті односхилими дахами і завершені аттиками з волютами та обеліскими. Над центральною частиною першого ярусу підноситься квадратна в плані вежа з великими півциркульними вікнами, з балконом на західному фасаді, увінчана цибулястої форми куполом. В нижньому ярусі дзвіниці знаходиться прямокутний отвір брами, акцентований півциркульною аркою. Фасади дзвіниці розчленовані профільованими карнизами, декоровапні спареними і кутовими пілястрами, окулюсами. Обрамлення вікон нижнього ярусу з замковими каменями. **Монастирські келії** прилягають до костела з боку північного фасаду. Будівля – мурована, отинькована, Г-подібна в плані, двоповерхова. Перекриття першого поверху –хрещате, другого – плоске. Масивні стіни – з маленькими віконними прорізами. Східний, західний і північний фасади укріплені контрфорсами. Дахи – двосхилі, з люкарнами. Архітектурний декор – відсутній. В інтер'єрі - однобічна коридорна система. У стильовому відношенні у формах комплексу переважають елементи стилю бароко.
Наявність творів мистецтва	**1.**Іконостас. 2-а пол. XIX ст. Мідна бляха, олія, дерево, різьба, золочення. Чотириярусний іконостас високопрофесійного виконання. Центральна частина іконостасу закриває півциркульний прохід до вівтаря, а його бічні крила займають бічні простінки східної стіни центральної нави. Цокольний ряд іконостасу – невисокий, з коричневого дерева,

	прикрашений профільованими карнизами, золоченими тахлями та накладними плетінковими рельєфами. **2.** Запрестольний вівтар з центральною іконою «Христос-Цар Слави». Кін. XVIII ст.- вівтар; XIX ст.- ікони. Дерево, полотно, олія, різьба, золочення. Вівтар виготовлений для францисканського костелу. У XIX ст. мальовані полотна вівтаря замінено православними іконами. **3-4.** Два парні вівтарі академічної роботи професійного виконання (знаходяться перед іконостасом) з цілофігурними постаттями святих у рельєфних посріблених ризах Ікони фланковані фігурними плоскорізьбленими колонками неовізантійського характеру. Навершя вівтаря – трилопатеве з зображенням по центрі – «Бога Отця» і «Нерукотворного Спаса». **4.** Вівтар "Св.Св. Феодосій Углицький та Серафим Саровський". XIX/XX ст. Дерево, олія, кольорові емалі, різьба, золочення, поліхромія. **5.** Іконостас північної нави. XIX ст. **6.** Феретрон (двостороння виносна ікона) «Благовіщення». XVIII ст. Дерево, олія, різьба, золочення. Феретрон приставлений до стіни так, що видно лише ікону «Благовіщення», грубо поновлену поверх давнього зображення у 1990-х рр. Архангел Гавриїл на хмаринці з'являється Богородиці, яка сидить за столом перед розгорнутою книгою. Ікона оформлена золоченою рокайльною рамою, декорованою різьбою, яка увінчана невеликим хрестом. **7.** Феретрон »Почаївська Богородиця». Кін. XVIII ст. Дерево, олія, різьба, золочення. Частково поновлена. Феретрон приставлений до північної стіни. Ікона з поясним зображенням Богородиці типу «Замилування», яка на правій руці тримає Дитя. **8.** Ікона «Ангел причащає Св. Онуфрія». XVIII ст. Дерево, горельєф, поліхромія. **9.** Вівтар з іконою «Вибрані святі». XIX ст. Полотно, олія, дерево, різьблення, золочення, поліхромія. На північній стіні каплиці. **10.** Стіни центральної нави і каплиці вкриті стінописом, виконаних професійними художниками з зображенням святих та сценами з життя Ісуса Христа. **11.** Дзвін. XIX ст. Метал, литво. Привезений з м. Пернов (тепер – Пярну, Естонія).

7. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця)**:**

1. Собор Св. Миколая.
2. Дзвіниця.
3. Монастирські келії

8. Ступінь схоронності об'єкта:

добрий, задовільний, незадовільний, аварійний	задовільний

9. Наявність науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №

1.Технологічне дослідження	1991 р.	Ін-т «Укрзахідпроект-реставрація», м.Львів,пл..Соборна, 3-а тел..(0322) 244-04-71.	Архів ін.-ту «Укрзахідпроектреставрація». № Т-61-1.
2.Обліковий паспорт на художні твори.	1993 р.	---« -----	№ Т-61-3
3. Ліквідація аварійного стану.	1994 р.	----« ------	№ Т- 61-4
4. Детальне інженерне обстеження.	1994 р.	-----« ------	№ Т-61-5
5. Робочі креслення ліквідації аварійного стану	1994 р.	------« ----	№ Т-61-6
6. Детальне інженерне обстеження з заключенням	1994 р.	------« -------	№ Т-61-7

10. До облікової картки додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування матеріалів	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Ситуаційна схема	1	1980-і рр.	УСНРІ «УкрНДІпроект реставрація»
Попеверхові плани	3		
Фото загального вигляду	6	2008 р.	Сьомочкін І.

Облікову картку склали:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Керівник відділу пам'яткознавства ін-ту „Укрзахід-проектреставрація"	Історик, мистецтвознавець	Сьомочкін І.В.		11.2008 р.
Мистецтвознавець ін-ту „Укрзахід-проектреставрація"	Мистецтвознавець	Ошуркевич Л.О.		11.2008 р.
Мистецтвознавець ін-ту „Укрзахід-проектреставрація"	Історик	Сороколіт Х. О.		11. 2008 р.

Начальник управління містобудування та архітектури Тернопільської облдержадміністрації

О.Ю. Заліщук